

Stockholm 2018-06-07

Kriminalpolitiskt program

Innehåll

Socialdemokratisk kriminalpolitik – bekämpa brotten och brottens orsaker	3
En effektiv och lokalt förankrad polis.....	4
Insatser mot den organiserade brottsligheten och kriminella gäng.....	5
Insatser mot arbetslivskriminalitet	7
Den svarta ekonomin och ekonomisk brottslighet	9
Trygghet i butiker och centrummiljöer.....	10
Unga ska inte hamna i kriminalitet.....	11
Internationella stöldligor.....	13
Förebygga, försvåra och förhindra terrorism	14
Brottslighet på nätet – hot, övergreppsmaterial och narkotikahandel.....	16
Lokalt brottsförebyggande arbete	17
Mäns våld mot kvinnor och sexualbrott	18
Stärkta brottsoffer	20
Hedersrelaterad brottslighet.....	21
Bryta kriminell livsstil.....	22

Socialdemokratisk kriminalpolitik – bekämpa brotten och brottens orsaker

Kriminalitet föds ur ojämlikhet, otrygghet och missbruk. Därför har den socialdemokratiskt ledda regeringen sedan den tillträdde genomfört stora satsningar på vår gemensamma välfärd. Men kriminalitet måste också bekämpas med ett starkt rättsväsende. Därför genomför regeringen en historisk satsning på polisen. Myndigheten tilldelas nu de största anslagshöjningarna som någonsin gjorts med en målsättning om att 10 000 fler polisanställda ska rekryteras. Sverige är i grunden ett tryggt land men vi har problem som måste mötas med kraft. Därför har lagar skärpts för att bekämpa terrorism, knäcka den organiserade brottsligheten och få mäns våld mot kvinnor att upphöra.

Oron för brott och kriminellas framfart påverkar hela samhället och arbetslivet, förtroendet vi känner för rättsapparaten och tilliten människor emellan. Därför måste samhället reagera tydligt mot brott och regelöverträdelser. Straff ska vara kännbara och upptäcktsrisken stor. Om staten inte tar sitt ansvar för tryggheten så kommer den istället att bli en fråga för privata lösningar. Då blir trygghet en fråga om individers resurser i stället för en fråga om behov. En socialdemokratisk kriminalpolitik bygger på gemensamma lösningar som skapar trygghet för alla.

Kriminalitetens utveckling i Sverige oroar. Den organiserade brottsligheten har växt och tagit sig djupare in i samhället, inte minst inom arbetslivet. De särskilt utsatta områden som polisen har identifierat har ökat i antal. Skjutningar och öppen narkotikahandel har varit problem under lång tid. I vissa bostadsområden har de kriminella en stark påverkan på lokalsamhället. När kriminella lyckas med att skrämna boende till tystnad har polis, skola och socialtjänst svårt att göra sitt arbete. Till följd av de åtgärder vi har vidtagit så ser vi förbättringar, till exempel när det gäller skjutningarna, och fler kriminella sitter nu häktade. Men vi måste hålla i den utvecklingen långsiktigt.

Otryggheten och utsattheten är större i resurssvaga områden, men är inte begränsade till dem. Problem med stöldligor, ett ökande antal anmälda sexualbrott och narkotikamissbruk är exempel på problem som finns i hela vårt land.

Brottsbekämpningen måste fungera i alla delar av Sverige. Vi måste bekämpa brotten och samtidigt bekämpa brottens orsaker. Den långsiktigt bästa brottsbekämpningen är att bygga ett samhälle där de sociala klyftorna är små, där alla har rätt till arbete, där kvinnor och män har lika mycket makt och där barn och ungdomar har trygga uppväxtvillkor. På det sättet är välfärdspolitiken en viktig del av kriminalpolitiken. Sverige ska hålla ihop. Det är den svenska modellen.

För socialdemokraterna är målen för kriminalpolitiken ett långsiktigt åtagande som ska genomföras i takt med att ekonomin så tillåter.

En effektiv och lokalt förankrad polis

Vi kan inte acceptera att människor känner otrygghet i sitt bostadsområde på grund av kriminella gäng, att utredningar läggs ner av resursbrist eller att den som bor på landsbygden är osäker på om polisen kommer. Det är till polisen du vänder dig i de mest utsatta situationerna i livet. Deras insatser är avgörande för vår trygghet. Och det är polisen med sina befogenheter som är den yttersta garanten för att lag och ordning upprätthålls i vårt samhälle. Därför krävs en lokalt förankrad polis som har en nära relation till medborgare, kommun och företagare. När polisen känner de som bor och verkar i ett område kan de bedriva ett effektivt polisiärt arbete.

För många utredningar fullföljs inte och på många håll i landet finns det inom organisationen ett missnöje med bemanningen. Därför skjuter regeringen till betydande resurser för att göra det möjligt att rekrytera fler anställda. Vi kan inte förvänta oss att polisanställda stannar livet ut inom myndigheten oavsett vilka villkor som erbjuds. Precis som alla andra arbetsgivare måste därför Polismyndigheten ständigt arbeta med att förbättra arbetsvillkoren för alla poliser runt om i landet, både när det gäller arbetsmiljö, karriärvägar och löner. För att lyckas med detta krävs såväl resurser som en tydlig styrning av verksamheten.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Beslutet om höjda anslag till polisen med 7,1 miljarder kronor för perioden 2018 - 2020, den största satsningen som har genomförts på polisen på många år
- Inlett en renodling av polisens arbetsuppgifter. Ansvaret för vissa transporter har flyttats till kriminalvården och hanteringen av djur har flyttats till Länsstyrelserna
- Infört redovisning av Polismyndighetens resultat på lokal nivå, en åtgärd som ökar möjligheterna till uppföljning och som kommer att stärka polisens resultat
- Fördubblat antalet som utbildas till polis

Socialdemokraterna vill:

- Öka Polismyndighetens bemanning med 10 000 anställda till och med 2024
- Öppna två nya utbildningsorter för polisutbildning, en i Malmö och en i Väst
- Renodla polisens arbetsuppgifter ytterligare
- Bredda rekryteringen till polisutbildningen så att fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund kan bli poliser
- Att polismyndigheten förstärker arbetet med att förbättra arbetsvillkoren för de anställda
- Förbättra säkerheten för de anställda, och ge dem som utsätts för kränkningar en rimlig ersättning
- Utveckla forskning om polisens metoder och arbetssätt och se till att kunskapen används i det operativa arbetet
- På sikt göra polisutbildningen till en högskoleutbildning

- Utveckla karriärvägarna inom polisväsendet
- Poliskåren ska hållas samman och vi säger nej till moderaternas förslag om att splittra upp polisutbildningen.

Insatser mot den organiserade brottsligheten och kriminella gäng

Under de senaste 20 åren har både antalet kriminella grupperingar och antalet kriminella ökat. Polismyndigheten bedömer att det finns 23 särskilt utsatta områden där det finns en social problematik och kriminella har en påverkan på lokalsamhället. Tyngdpunkten finns i storstadsregionerna, men de kriminella nätverken finns på flera platser i hela landet.

Det är särskilt oroande att många ungdomar dras in i denna brottslighet och att det grova våldet ökar. De kriminella grupperingarna har en bred brottsverksamhet med narkotikabrott, rån, smuggling, ekonomiska brott, utpressning, människohandel och illegalt spel.

De allt vanligare konflikterna mellan de kriminella grupperingarna leder i sin tur ofta till andra grova brott som mord, mordbrand, misshandel och övergrepp i rättsak. De senaste tio åren har anmälningarna om övergrepp i rättsak ökat. Om vittnen och målsäganden inte vågar berätta hotas rättssäkerheten. Även attacker mot blåljuspersonal har blivit ett växande problem.

Socialdemokraterna accepterar inte att otryggheten breder ut sig eller att invånare upplever att rättsstaten inte längre är närvarande. Narkotikaförsäljning, skjutningar, hot och våld måste bort från våra gator och torg. Förtroendet för våra myndigheter måste stärkas så att vittnen vågar träda fram och de som begår brott kan sättas i fängelse.

Vi har också ett gemensamt ansvar för att motverka den organiserade brottslighetens fäste i samhället. Den som handlar insmugglade varor, köper svarta tjänster eller gynnar narkotikahandeln bidrar till att finansiera de individer som också står för den grova våldsbrottsligheten i samhället.

Socialdemokraterna anser att polisen måste finnas där människor finns och där brott begås. Kunskap om hur man utreder brott på nätet är därför väsentlig och tillgången till uppgifter om IP-adresser och abonnemangsuppgifter från teleoperatörer är avgörande för kriminella ska kunna hittas och dömas. Det måste finnas en möjlighet att ställa krav på operatörer att lagra information som kan lämnas ut till brottsbekämpande myndigheter. Lagarna måste skärpas och anpassas till de brott som sker på nätet.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Skärpt straffet för grovt vapenbrott
- Utökat möjligheten att beslagta brottsvinster från kriminella
- Höjt minimistraff för allvarliga våldsbrott
- Satsat på mer kameraövervakning på brottsutsatta platser och platser där narkotika säljs
- Kriminaliserat försök, förberedelse och stämpling till olaga hot och vapenbrott
- Tillskjutit medel till Statens Institutionsstyrelse för att öka kapaciteten inom ungdoms- och missbruksvården

Socialdemokraterna vill:

- Skärpa straffen för attacker mot blåljuspersonal
- Utredda ett system med kronvittnen. Det innebär att den som gjort sig skyldig till brott kan få sitt straff nedsatt om den vittnar mot en medbrottsling
- Införa nya påföljder för unga lagöverträdare som husarrest och övervakning med elektronisk fotboja
- Försvåra för de som begår bedrägerier mot våra välfärdssystem
- Avskaffa straffreduktionen för 18 - 20 åringar.
- Skärpa straffet för brott mot knivlagen
- Ge Polismyndigheten tillgång till sk hemlig dataavläsning som gör det möjligt att läsa kommunikation som är krypterad
- Säkerställa de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till telefontrafikdata och abonnemangsuppgifter genom datalagring
- Skärpa straffen för övergrepp i rättssak

Insatser mot arbetslivskriminalitet

Den organiserade brottsligheten har också tagit sig in i arbetslivet. Nya affärs- och brottsmöjligheter öppnar upp sig och det är många gånger enklare och mindre riskfyllt att använda sig av företag för att begå brott. Flera branscher brottas med stora utmaningar när det gäller fusk och rent kriminell verksamhet. Särskilt stora är problemen inom bygg- och anläggningsområdet då branschstrukturen ofta innebär långa kedjor med underentreprenörer. Gemensamt för huvudmännen är att de ofta använder sig av målvakter, bulvaner, fiktiva personer och alias för att distansera sig från brotten.

Kriminalitet i arbetslivet drabbar i första hand de arbetstagare som utnyttjas under slavlika förhållanden och tvingas arbeta i en livsfarlig arbetsmiljö. Men även de företag som är seriösa och vill göra rätt för sig drabbas negativt av konkurrensen från kriminella aktörer.

Företag som medvetet fuskar för att uppnå konkurrensfördelar bryter ofta mot flera olika lagar och regler. Det kan handla om till exempel brott mot arbetsmiljölagen, skattelagstiftningen, utlänningslagen samt bedrägerier och arbetskraftsexploatering. Att arbetskraftsinvandring idag tillåts till okvalificerade yrken där det finns överskott på arbetskraft ökar riskerna för utnyttjande och kriminalitet.

Olika myndigheter har olika uppdrag och ansvarsområden när det gäller att bekämpa de här brotten. De har också olika kunskap och metoder att tillgå. En god samverkan mellan de berörda myndigheterna är avgörande för att arbetet mot osund konkurrens ska vara effektivt. Med stöd av ökade resurser och skärpta uppdrag har myndigheterna inlett en resolut kamp mot kriminaliteten i arbetslivet.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Föreslagit en ny lag om entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen
- Rivit upp Lex Laval så att svenska fackförbund alltid kan kräva ett svenskt kollektivavtal av utländska arbetsgivare, ytterst med stöd av stridsåtgärder
- Förstärkt resurserna till arbetsmiljöpolitiken med över 125 miljoner kronor vilket lett till att över hundra nya arbetsmiljöinspektörer har kunnat anställas
- Infört krav på personalliggare i bl.a. byggbranschen och krav på månadsuppgifter på individnivå i arbetsgivardeklaration
- Skapat bättre förutsättningar för polisen att komma åt oseriösa arbetsgivare som bryter mot förbudet att anställa personer som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige genom oanmälda arbetsplatsinspektioner
- Gett ett antal myndigheter i uppdrag att utveckla ändamålsenliga och effektiva metoder för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet

Socialdemokraterna vill:

- Utvidga entreprenörsansvaret inom bygg- och anläggningsbranschen till att också gälla transportsektorn.
- Sätta stopp för arbetskraftsinvandring till lågkvalificerade yrken där det inte råder brist
- Reformera dagens F-skattesystem
- Inför en myndighetsgemensam tipsfunktion vid misstänkta brott i arbetslivet
- Begränsa hur många led av underentreprenörer som får finnas vid upphandling
- Säkerställa att ID-kontrollerna på byggarbetsplatser blir mer effektiva

Den svarta ekonomin och ekonomisk brottslighet

Ekonomisk brottslighet drabbar inte bara den gemensamma finansieringen av vår välfärd och snedvrider konkurrensen. Den svarta ekonomin möjliggör också den organiserade brottslighetens finansiering.

Det är i dag alltför enkelt för kriminella att med ett företag som fasad begå brott mot staten, andra företag och enskilda. Svartarbete är fortfarande ett allvarligt samhällsproblem. Utsatta människor som lever i otrygghet utnyttjas som svart arbetskraft medan seriösa företag som gör rätt för sig konkurreras ut. För att skydda seriösa företagare måste vi tala klarspråk om grovt kriminellas användning av företag. Företagsfiffel och våldsbrottslighet har många gemensamma beröringspunkter. Därför har den socialdemokratiskt ledda regeringen vidtagit en rad åtgärder för att minska möjligheten till skattebrott, penningtvätt, brott mot välfärdssystemen och användningen av företag som fasad för kriminell verksamhet.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Förstärkt Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens resurser i syfte att myndigheterna tillsammans och enskilt ska kunna förstärka och intensifiera arbetet med att bekämpa skattebrott
- Stoppat spritbussarna genom att ge myndigheterna ett gemensamt uppdrag att komma åt problemet
- Skärpt lagstiftningen mot penningtvätt
- Infört en lag om registrering av verkliga huvudmän i syfte att öka insynen i ägande och kontroll av exempelvis juridiska personer och truster
- Infört krav på kassaregister och personalliggare i fler branscher
- Utökat resurserna för arbetsplatsinspektioner och kontroller av personalliggare
- Infört månadsvisa uppgifter på individnivå för utbetalare av ersättningar för arbete
- Återinfört folkbokföringsbrottet som en åtgärd att komma åt brott mot välfärdssystemen
- Gett Bolagsverket i uppgift att utveckla arbetssätt för ökade kontroller vid registrering av olika företagsuppgifter

Socialdemokraterna vill:

- Fortsätta att öka kvaliteten i folkbokföringen för att förhindra användandet av folkbokföringen för brott mot välfärden
- Ge Skatteverket ökade befogenheter att arbeta brottsbekämpande
- Skärpa lagstiftningen för att hindra kriminella från att använda bolag som brottsverktyg

Trygghet i butiker och centrummiljöer

Brott och ordningsstörningar i anslutning till butikslokaler, centrummiljöer och annan näringsverksamhet är ett allvarligt problem. Inte bara för de butiksägare och butiksanställda som drabbas. Utan också för de invånare som besöker lokalerna och som i värsta fall får se sin tillgång till butiker upphöra när näringsidkare slår igen sin verksamhet till följd av upprepad brottslighet. Detta problem är mest utbrett i särskilt utsatta områden och där vittnar butiks innehavare om en mycket utsatt situation. Men även på landsbygden förekommer det problem med stölder och rån mot butiker.

Den enskilt viktigaste insatsen för att möta detta problem är en polis som är mer närvarande vilket förutsätter fler polisanställda. Men det finns också viktiga lagstiftningsåtgärder som ger bättre förutsättningar att förebygga brott och ökar chansen för brottsbekämpande myndigheter att beivra de brott som begås.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Förenklart regelverket för användande av övervakningskameror
- Beslutat om satsning på åtgärder mot segregation och otrygghet på 2,2 miljarder kronor årligen
- Skjutit till resurser för ökad trygghet i stationsmiljö med fler väktare/ordningsvakter och övervakningskameror
- Tillsatt utredning av möjligheten att utfärda tillträdesförbud till butiker för personer som har begått brott där
- Infört försöksverksamhet med snabbare lagföring för att korta tiden mellan brott och dom
- Utarbetat ett nationellt brottsförebyggande program, *Tillsammans mot brott*

Socialdemokraterna vill:

- Att Polismyndigheten inför en nationell modell för enkel hantering av stöld i butik
- Möjliggöra bötesomvandling i fler fall
- Ställa krav på medverkan i kriminalvårdens behandlingsprogram för villkorlig frigivning
- Införa möjlighet att utfärda tillträdesförbud för personer som har begått upprepad eller allvarlig brottslighet mot en viss butik
- Se över straffmätningen vid flerfaldig brottslighet

Unga ska inte hamna i kriminalitet

Föräldrar har det självklara huvudansvaret för unga men utöver det krävs en välfärd som fungerar för de som har en otrygg uppväxtmiljö. Unga ska inte begå brott eller befinna sig i sammanhang där brott begås. För att förhindra det behövs många insatser. Vi måste ha en skola som fungerar för alla, en socialtjänst som fångar upp ungdomar i riskzonen och ett bostadsbyggande som minskar segregationen.

En jämlik kunskapsskola med fokus på tidiga insatser och läsa, skriva räkna är inte bara viktig för att ge alla barn samma möjligheter i livet utan också för att ge barnen stabilitet och vuxennärvaro. Att erbjuda en bra skola är den viktigaste förebyggande insats vi kan göra för barn och unga.

Unga som riskerar att dras in i kriminalitet måste få tidiga och samordnade insatser. Det behöver också införas nya tvingande tvångsformer som tar sikte på familjer där det finns en negativ utveckling men där omhändertagande av den unga inte är aktuellt ännu. Mödravården, barnavården, skolhälsovården och socialtjänsten har en tydlig roll för att identifiera de familjer som behöver stöd.

För de unga som ändå begår brott måste reaktionerna vara tydliga och de som är mest brottsaktiva måste bort från våra gator. Men reaktionerna måste vara inriktade på att bryta utvecklingen mot en kriminell bana. Vi socialdemokrater vill att det ska finnas flerformer av påföljder för unga jämfört med vad som finns i dag. Utöver riktade insatser från polis och åklagare för att fler ska fällas för brott behöver tvångsvård användas i större utsträckning. Ibland är hotet om fängelse både effektivt och rimligt. I andra fall är husarrest med fotboja kombinerat med uppföljning och uppsikt från kriminalvården mer effektivt för att undvika återfall i brott.

Övergången mellan skolgång och det första arbetet kan vara en kritisk period för unga som riskerar att hamna i kriminalitet. 90-dagarsgarantin som innebär att ingen ung ska kunna gå utan aktivitet i mer tre månader är en viktig insats. Samhällets närvaro i våra utsatta områden är också en viktig del. Det behövs bibliotek, fritidsaktiviteter, idrott och kultur och en lokalt förankrad polis som känner de unga.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Sett till att stödet och rådgivningen till föräldrar förbättrats genom en ny nationell strategi som ska fokusera på riktat föräldrastöd till olika grupper
- Minskat ungdomsarbetslösheten till den lägsta sedan 2002
- Uppfyllt 90-dagarsgarantin, som innebär att ingen ung person ska gå utan sysselsättning mer än max tre månader
- Gjort satsningar på skola och elevhälsa
- Förstärkt den sociala barn- och ungdomsvården

- Tillsatt en utredning som ser över socialtjänstlagen
- Tillskjutit medel till Statens institutionsstyrelse för att öka kapaciteten inom ungdoms- och missbruksvården

Socialdemokraterna vill:

- Införa mer av uppsökande barnvård, vilket innebär att BVC kommer till hemmet och därmed kan etablera bredare kontakt och få en bild av situationen i familjen
- Införa nya former av tvingande vårdinsatser riktade mot familjen som ska kunna sättas in i ett tidigare skede än tvångsomhändertagande av barn
- Stärka elevhälsovårdens förebyggande uppdrag
- Införa en ny påföljd för unga som kan innebära att den som döms inte får vistas på vissa platser under helger och kvällar
- Mer aktivt använda möjligheten till omhändertagande enligt lagen om vård av unga (LVU)
- Införa ett lagstiftat brottsförebyggande uppdrag för kommuner
- Utöka kapaciteten inom Statens institutionsstyrelse med fler platser på låsta avdelningar
- Införa snabbare lagföring för unga gärningspersoner
- Se över det skärpta skadeståndskravet för föräldrar till barn som har dömts för brott

Internationella stöldligor

Internationella stöldligor har etablerat en omfattande verksamhet i Sverige. I Sverige ligger den här typen av ligor bakom drygt hälften av alla bostadsinbrott och majoriteten av stölder av till exempel båtmotorer, bildelar och jordbruksmaskiner. De är välorganiserade med avancerade logistikkedjor och en hög grad av specialisering. Stöldgodset tas ut ur Sverige så fort som möjligt och avyttras sedan i hemlandet.

För många näringsidkare på landsbygden har de omfattande stölderna av maskiner, fordon och drivmedel blivit ett omfattande problem.

Ligorna styrs ofta av huvudmän i hemländerna och de opererar runt om i Europa. En förutsättning för att kunna bekämpa dessa ligor är att ingripa mot såväl de som utför brotten som mot de personer som styr och planerar verksamheten i hemländerna. Internationellt samarbete är därför avgörande för att nå framgång. Det måste också bli lättare för våra myndigheter att upptäcka och lagföra de som begår brotten och konsekvenserna för de som begår brotten behöver skärpas. Dessutom krävs förebyggande insatser för att göra det svårare att begå brotten.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Beslutat om en historisk satsning på polisen med 7,1 miljarder kronor 2018 – 2020
- Tagit fram ett nationellt brottsförebyggande program – Tillsammans mot brott – och skjutit till resurser till Brottsförebyggande rådet och länsstyrelserna
- Gett Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen i uppdrag att utöka arbetet mot utförseln av stöldgods.
- Gett Kustbevakningen utökade befogenheter för att kunna ingripa mot stöldligor
- Utökad möjligheten till kameraövervakning genom exempelvis slopat tillståndskrav för bevakning av jord- och skogsbruksmaskiner
- Utökad det internationella samarbetet med de vanligaste ursprungsländerna

Socialdemokraterna vill:

- Skärpa straffen för organiserade stölder och bostadsinbrott
- Göra en lagändring för att snabbare kunna föra över dömda brottslingar till sina hemländer
- Avskaffa tillståndsplikten för polisens och tullens kameraövervakning
- Införa automatisk kameraövervakning av fordon i gränsnära områden för att hitta misstänkta fordon och effektivisera polisens kontrollverksamhet
- Införa automatisk insamling av passageraruppgifter för såväl flyg- som färjetrafik för att effektivisera kontrollen av personer som passerar Sveriges gränser

Förebygga, försvåra och förhindra terrorism

Den 7 april 2017 utsattes Sverige för ett attentat som tog fem människors liv. Därmed blev även Sverige ett av de länder som har drabbats av dödliga terrorattacker de senaste åren. Några attentat har varit omfattande och välplanerade så som attackerna i Paris 2015 och på Utøya och Oslo 2011. Andra har varit mer småskaliga och utförts med enkla medel, där gärningsmän har försökt döda och skada så många som möjligt med vad som råkar finnas till hands. Dådet i Stockholm var ett av flera där ett vanligt fordon har använts som vapen.

En oroväckande utveckling är de många utländska stridande som de senaste fem åren har rest till konfliktzoner i mellanöstern och Afrika för att strida med terroristgrupper. De allra flesta reste 2013-14. Den motivering och förmåga de har byggt upp kan innebära ett ökat hot mot Sverige.

Dessutom ser vi en ökad aktivitet bland högerextrema grupper med mer våldsanvändning och attentat riktade mot politiska mål. Nazistiska och högerextrema organisationer har blivit mer synliga i det offentliga rummet och utmanar allt oftare demokratiska krafter i samhället. Även här finns en koppling till deltagande i strider och stridsträning utomlands.

Socialdemokraterna anser att Säkerhetspolisen och övriga delar av samhället som arbetar mot terrorism måste ges bästa möjliga förutsättningar. Det handlar om att skjuta till de resurser som krävs, men också att lagstiftningen måste vara anpassad till de utmaningar vi nu står inför. Genom två blocköverskridande överenskommelser om åtgärder mot terrorism har viktiga steg tagits. Men mer måste göras för att skydda Sverige och dess invånare.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Förhandlat fram två blocköverskridande överenskommelser mot terrorism
- Skjutit till betydande resurser till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen
- Beslutat en ny nationell strategi mot terrorism
- Kriminaliserat resor i syfte att delta i terrorism eller träningsläger för terrorism
- Skärpt lagstiftningen för att hindra missbruket av stulna pass
- Gjort det möjligt för insatsstyrkor från våra grannländer att bistå vid utdragna eller omfattande attentat. Sverige ska kunna ge motsvarande stöd
- Bildat ett nationellt centrum för stöd till kommuner som arbetar med att förebygga våldsbejakande extremism
- Skärpt lagstiftningen mot finansiering av terrorism
- Gett polisen och Säkerhetspolisen ett uppdrag att stärka arbetet mot politiskt motiverad brottslighet

Socialdemokraterna vill:

- Kriminalisera deltagande i terroristorganisation
- Göra det möjligt att återkalla permanent uppehållstillstånd vid koppling till terrorism och förlänga tidsfristen för återkallande
- Utöka möjligheten att ta individer i förvar inom ramen för Lagen om särskild utlänningskontroll
- Ge Säkerhetspolisen möjlighet att ta del av signalspaningsunderrättelser parallellt med pågående förundersökning
- Inför sekretessbrytande bestämmelse mellan polis och kommun så att viktiga uppgifter ska kunna delas
- Ge Säkerhetspolisen tillgång till hemlig dataavläsning som gör det möjligt att läsa krypterad trafik
- Införa ett registreringskrav för kontantkort till mobiltelefoner för att polisen ska kunna ha möjlighet att veta vem som använder vilket nummer
- Göra det lättare för polisen att kontrollera individers identitet genom utökade möjligheter att kontrollera fingeravtryck och eftersöka id-handlingar
- Se över hur straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp hittills har tillämpats och överväga ett förbud mot användning av vissa symboler

Brottslighet på nätet – hot, övergreppsmaterial och narkotikahandel

Allt mer av vår kommunikation sker på nätet. Röster som tidigare inte har haft möjlighet att göra sig hörda kan nu fritt yttra sina tankar och få dem besvarade. Det ger förutsättningar för ett ökat deltagande i vår demokrati.

Men nätet kan också vara en farlig plats, framförallt för unga. Mobbing, sexuella trakasserier och okända vuxna som tar kontakt med unga i sexuellt syfte är en del av vardagen. Den hårda tonen i diskussioner på nätet påverkar viljan att delta i samhällsdebatten. Inte minst journalister och förtroendevalda utsätts och värst är det för kvinnor.

Internet har också underlättat för kriminella som vill sälja narkotika, begå bedrägerier, knyta prostitutionskontakter, tvätta pengar, bygga upp terrornätverk, ägna sig åt människohandel och barnpornografi eller sprida upphovsrättsskyddat material.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Kriminaliserat spridning av integritetskänsliga bilder som nakenbilder eller så kallad hämndporr
- Infört en skyldighet för den som tillhandahåller interaktiva hemsidor att ta bort meddelanden som kränker den personliga integriteten
- Gjort fler typer av hot och ofredande straffbara
- Tagit fram en handlingsplan till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp med 23 åtgärder för att förebygga, öka kompetens och stärka effektiviteten i arbetet mot brott och övergrepp mot barn

Socialdemokraterna vill:

- Se över postlagen för att göra det möjligt att kontrollera försändelser som misstänks innehålla narkotika, vapen eller andra olagliga föremål
- Ge brottsbekämpande myndigheter tillgång till hemlig dataavläsning som gör det möjligt att läsa krypterad trafik
- Skärpa lagstiftningen för hot och våld mot journalister och förtroendevalda
- Förmå de stora internetaktörerna att skyndsamt ta bort illegalt material från nätet

Lokalt brottsförebyggande arbete

För att tryggheten ska öka måste samhället bekämpa brotten men också brottens orsaker. Det brottsförebyggande arbetet är centralt och polisens lokala närvaro är avgörande. Därför gör den socialdemokratiskt ledda regeringen en historisk satsning på Polismyndigheten. Men ett effektivt brottsförebyggande arbete kräver hela samhällets insatser. Därför har regeringen tagit fram ett nytt brottsförebyggande program, Tillsammans mot brott.

Vi socialdemokrater vill att kommunerna ökar sina brottsförebyggande insatser och att fler aktörer involveras. Det måste finnas en gemensam bild över vilka problem som behöver åtgärdas lokalt och att de insatser som beslutas bygger på kunskap om vilka brottsförebyggande metoder som fungerar. Fler insatser behövs för människor som är i kriminalitet, unga som riskerar att dras in i kriminalitet och för att skapa trygga platser där det är svårt att begå brott.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Beslutat ett nytt nationellt brottsförebyggande program
- Tillfört 40 miljoner årligen för att stödja kommunernas brottsförebyggande arbete
- Inrättat brottsförebyggande tjänster på samtliga länsstyrelser
- Ökat möjligheten till kameraövervakning

Socialdemokraterna vill:

- Att hela samhället involveras i det brottsförebyggande arbetet. Även civilsamhället och näringslivet.
- Verka för fler samverkansavtal mellan kommun och polis, med gemensam problembild och brottsförebyggande åtgärder
- Se över regelverket och utbildningen för ordningsvakter för att göra det möjligt att använda dem som en trygghetsskapande resurs i större utsträckning
- Att kameraövervakning används i högre utsträckning
- Att fler områdespoliser ska tillsättas
- Att brottsförebyggande arbete ska vara en lagstadgad uppgift för kommunerna

Mäns våld mot kvinnor och sexualbrott

Antalet anmälda sexualbrott ökar och var tredje kvinna känner sig otrygg i sitt eget bostadsområde på kvällarna. Var fjärde kvinna uppger att de någon gång under sitt liv har varit utsatt för brott i en nära relation. Mäns våld mot kvinnor fortsätter att vara ett stort samhällsproblem trots årtal av insatser. Fortfarande är skammen stor, viljan att anmäla låg och få gärningsmän döms.

Mäns våld mot kvinnor är det yttersta uttrycket för ojämställdhet. Sverige har i många år varit ett föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete ligger i att påverka mäns attityder och en fortsatt strävan mot ökad jämställdhet. Sådana förändringar kräver insatser i och av hela samhället, inom familjen, i skolan och i arbetslivet. Oavsett brottskategori begås de flesta brott av män. Därför är arbetet mot negativa mansnormer en viktig del av det brottsförebyggande arbetet i stort.

Sexualbrott är ett integritetsbrott som ingen människa ska behöva uppleva. Rättsväsendet måste prioritera sexualbrotten. Fler gärningsmän ska åtalas och straffas. För att åstadkomma det måste myndigheternas arbete utvecklas, lagstiftningen reformeras och attityder förändras.

Vi socialdemokrater vill ta nästa steg i arbetet med mäns våld så att det också handlar om mäns delaktighet och ansvar. Om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det män som måste förändras. Vi vill bidra till att skapa en samtyckeskultur och markera att sex som inte sker frivilligt är att betrakta som ett brott.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Beslutat en tioårig nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och avsatt en miljard kronor för genomförandet.
- Reformerat sexualbrottslagstiftningen och infört en samtyckeslag.
- Ändrat lagen så den som utsatts för sexualbrott får rätt till ett målsägandebiträde direkt när polisens utredning inleds
- Höjt minimistraflet för grov våldtäkt från fyra till fem år
- Gett Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att redovisa hur man utvecklar arbetet vid utredning av våldtäkt
- Avsatt 15 miljoner kronor till information till unga om den nya sexualbrottslagstiftningen
- Kraftigt ökat anslagen till Brottsofferjouren och kvinnojourerna
- Skärpt straffen och tagit fram en handlingsplan mot prostitution och människohandel

- Infört kunskap om mäns våld mot kvinnor i utbildningar till yrken som innebär möten med våldsutsatta kvinnor och barn, tex jurister, läkare, socionomer och sjuksköterskor.

Socialdemokraterna vill:

- Att barn som bevittnar våld betraktas som brottsoffer, dvs att det kriminaliseras att utsätta barn för att bevittna våld.
- Kriminalisera sexköp utomlands
- Inrätta en våldtäktsmottagning i varje län
- Möjliggöra större användning av videoinspelade förhör för att göra rättsprocessen lättare för offren
- Skärpa straffet för våldtäkt av normalgraden
- Följa upp och utvärdera den nya sexualbrottslagstiftningen och vid behov genomföra ytterligare skärpningar
- Skärpa straffen för sexköp av barn

Stärkta brottsoffer

Idag finns det människor och företagare som drar sig för att anmäla brott, ofta för att man inte litar på att polisen utreder brottet. Förtroende förtjänas och därför måste polisen utreda fler brott, även mängdbrott. För de som har utsatts för grova brott måste utredningen sätta igång snabbt och bemötanden måste vara respektfullt. Men brottsoffer måste också få ett starkare stöd. Det behövs för att fler ska våga och orka gå igenom en rättsprocess. Det leder till att fler kriminella kan åtalas, dömas och att rättvisa kan skipas.

Polisen måste förbättra sina utredningsresultat och brottsoffer måste få bättre information om sin anmälan. Bemötandet från alla delar av rättsväsendet måste vara empatiskt och professionellt. Idag får inte alla brottsoffer kunskap om vilket stöd som finns att tillgå och därför måste polisen förbättra sin informationsspridning.

Vi socialdemokrater vill att stödet till brottsoffer utvecklas. Därför vill vi att fler får möjlighet att tilldelas ett målsägandebiträde och att fler får stöd via kvinnojourer och brottsofferjourer.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Kraftigt ökat resurserna till brottsofferjourer och kvinnojourer
- Beslutat att skapa en hemsida med samlad information till brottsoffer
- Ökat resurserna för juridiskt stöd (målsägandebiträden) för brottsoffer
- Infört en lag som innebär att brottsoffer har rätt till mer information, till exempel om en frihetsberövad person släpps fri
- Förbättrat möjligheten att få målsägarbiträde i ett tidigt skede i rättsprocessen
- Lagt förslag om att göra barnkonventionen till lag

Socialdemokraterna vill:

- Att polisen förbättrar sin information och återkoppling till brottsoffer
- Att polisen ska hänvisa brottsoffer till brottsofferjourer och kvinnojourer
- Att alla rättsvårdande myndigheter arbetar med hur brottsoffer bemöts
- Att fler brottsoffer, särskilt de som utsatts för sexualbrott eller våldsbrott, får ett målsägandebiträde
- Förbättra möjligheten att digitalt följa sitt ärende genom rättskedjan
- Göra en översyn av skadeståndsmöjligheten när barn begår brott

Hedersrelaterad brottslighet

Hedersförtryck innebär att människors liv begränsas och i sin värsta form att allvarliga brott begås. Brottsligheten är komplex och upprätthålls av flera personer i brottsoffrets nära omgivning. Allt fler utsätts för hedersförtryck idag och det finns ett stort behov av insatser. Det ska inte finnas plats för hedersförtryck i vårt land.

Alla barn och unga ska få umgås med vänner, välja vem man vill vara tillsammans med och delta i fritidsaktiviteter. Det är vår grundprincip och den gäller för alla. Därför vill socialdemokrater att kunskapen om hedersförtryck ökar. Lagstiftningen måste stärkas för att bättre skydda barn och unga. Det behövs också bättre verktyg för myndigheterna att skydda unga som riskerar att bli gifta mot sin vilja och för att få hem dem som giftas bort utomlands.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap och tvångsäktenskap
- Gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en vägledning till socialtjänsten gällande barn som uppges vara gifta
- Tagit fram en handlingsplan mot könsstypning

Socialdemokraterna vill:

- Införa en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv
- Införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott utifrån grov fridskränkning som förebild
- Ta bort möjligheten att få utländska barnäktenskap godkända i Sverige
- Ge svenska myndigheter skarpare verktyg för att stoppa äktenskapsresor
- Att det ska bli lättare att omhänderta, återkalla och spärra pass och utfärda reseförbud om det finns risk för att en person ska föras ut ur landet för att giftas bort
- Utredda en kriminalisering av att uppmana eller hetsa till självmord

Bryta kriminell livsstil

Återfallen i ny brottslighet efter avtjänad tid i fängelse minskar. Den utvecklingen måste fortsätta. Därför ska Sverige även fortsatt ha en kriminalvård med hög kvalitet vars främsta uppgift är att förhindra återfall i brott.

Många som sitter i fängelse har en motivation att bryta sin livsstil och måste få verktyg för det. Kriminalvården måste stödja det genom att erbjuda utbildning, sysselsättning och vård. Möjligheterna till att bryta en destruktiv bana ska följas av krav och uppföljning. Vi socialdemokrater vill att övergången från anstalt till frihet blir bättre. Att bara lämna en anstalt utan en bra planering för livet på utsidan ökar risken för återfall. Därför måste förberedelserna för frigivning förbättras och kriminalvården, kommunerna, vården och civilsamhället måste samarbeta för att erbjuda stöd, sysselsättning och bostad.

Polisens kraftigt förstärkta resurser innebär att fler personer grips, åtalas och döms. Därtill har regeringen genomfört en rad straffskärpningar, i synnerhet för brott som ofta begås av organiserade brottslingar. Därmed kommer det att krävas fler platser i häkte och anstalt under åren framåt. Det är en utveckling som vi måste förbereda oss för.

Vi vill försvåra för återfallsförbrytare. För personer som återkommande kör påverkade eller utan körkort behövs starkare insatser. Vi vill höja straffen för rattfylleri och möjliggöra häktning för dessa brott samtidigt som vi vill förstärka missbruksvården. För att komma åt personer eller ligor som ägnar sig åt upprepade stöldar i butik ska tillträdesförbud till de drabbade butikerna kunna utfärdas.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har:

- Givit Kriminalvården i uppdrag att förstärka insatserna för utslussning
- Tagit fram en samarbetsmodell för inslussning i samhället som ska testas i flera kommuner

Socialdemokraterna vill:

- Förstärka avhoppbarverksamheten
- Verka för att fler kommuner ska samarbeta för att kriminella ska kunna byta kommun och på så sätt lämna en kriminell miljö
- Utveckla frivården
- Utöka antalet platser i häkte och anstalter
- Förstärka missbruksvården
- Höja straffen och möjliggöra häktning för att stoppa personer som vanemässigt kör berusade eller utan körkort
- Utöka möjligheten att omhänderta fordon från dem som upprepat kör rattonyktra
- Införa tillträdesförbud till exempelvis butiker för personer som upprepat begår brott
- Införa ett krav på medverkan i behandlingsprogram för villkorlig frigivning

